

Dnr:

Socialdepartementet

Reglering av undersköterskeyrket – kompetenskrav och övergångsbestämmelser (Ds 2020:15)

Remissvar från Pensionärernas riksorganisation

Pensionärernas Riksorganisation (PRO) har getts möjlighet att avge yttrande över rubricerad promemoria.

Förslag om skyddad yrkestitel

I promemorian lämnas vissa förslag gällande införande av skyddad yrkestitel för undersköterskor som delvis skiljer sig från förslagen i betänkandet Stärkt kompetens i vård och omsorg (SOU 2019:20).

PRO ställer sig positiv till att undersköterskeyrket regleras i syfte att öka kvaliteten och säkerheten i hälso- och sjukvården samt omsorgen. Undersköterskan är särskilt viktig för en välfungerande äldreomsorg och undersköterskans kompetens är helt avgörande för kvaliteten på omsorgen, därför är frågan om stärkt kompetens mycket angelägen för PRO.

PRO anser vidare att det är viktigt att säkra tillgången till undersköterskor med rätt kompetens.

Validering av kompetens är nödvändigt

PRO instämmer i huvudsak i promemorians förslag, men med ett undantag.

Vad gäller förslagen till övergångsbestämmelser i punkterna 1-3 så tillstyrker vi dem. PRO menar att utredningen gör väl avvägda bedömningar som går i linje med kraven på stärkt kompetens i vård och omsorg.

PRO kan dock inte tillstyrka förslaget punkt 4 i övergångsbestämmelserna. Förslaget innebär att den som senast den 31 december 2026 ansöker om bevis om skyddad yrkestitel, och vid ansökan har varit verksam med yrkestiteln undersköterska i en omfattning som sammanlagt motsvarar heltid under fem år de senaste tio åren före ansökan, ska få bevis om rätt att använda yrkestiteln.

För att, genom detta alternativ, erhålla den skyddade titeln undersköterska krävs ingen grundläggande teoretisk utbildning och inte heller att någon validering av den reella

kompetensen genomförs. PRO ser betydande risker med en sådan övergångsbestämmelse. En konsekvens kan bli att det kommer att finnas individer som har erhållit en skyddad yrkestitel utan att inneha grundläggande formell kompetens. Denna övergångsbestämmelse riskerar därmed att motverka syftet med den skyddade yrkestiteln.

PRO anser att validering av individens reella kompetens är nödvändig för att uppnå formell kompetens och för att få titeln undersköterska. Det är enligt PRO en förutsättning för en kvalitetssäkrad och patientsäker vård.

Omvårdnaden av äldre är inget enkelt jobb. Undersköterskans centrala kompetens ligger i att via kommunikation och samspel skapa kvalitet i mötet med vårdtagare. I yrkesrollen ingår att ansvara för personlig omvårdnad, att stötta vård- och omsorgstagare psykiskt och socialt samt att utföra flera medicinska arbetsuppgifter. Det är absolut nödvändigt att anhöriga och äldre känner sig trygga med att de som ger omvårdnad har den kompetens som krävs för att klara sina arbetsuppgifter. För att PRO ska ställa sig bakom en övergångsbestämmelse, likt punkt 4, måste ett krav på validering tillföras för att garantera undersköterskans formella kompetens.

Äldreomsorgens utmaningar

PRO vill återigen påpeka att bristande finansiering av äldreomsorgen och välfärden i stort hotar vård- och omsorgskvaliteten och patientsäkerheten.

PRO är mycket oroade över rapporter som visar att utvecklingen för personalen inom äldreomsorgen, tvärtemot vad som är önskvärt, visar att personalens handlingsutrymme har minskat över tid. Formell kompetens räcker inte om personalen inte har tid, kollegor och resurser att göra ett bra jobb.

Äldre är en heterogen grupp som har rätt att leva ett bra liv hela livet. Vi vill därför betona behovet av specialistkompetens för undersköterskor inom exempelvis diabetes, demens, geriatrik eller gerontologi.

PRO kräver också sedan tidigare att socialtjänstlagens ambitionsnivå om en "skälig levnadsnivå" behöver ändras till "goda levnadsvillkor" och att äldreomsorgen regleras i en särskild lag.

Christina Tallberg
Ordförande
PRO Pensionärernas riksorganisation